

15 יום קיץ קיץ
סמכים עול

ביבוי גרשום

היה תורה שיהיה
תכלית מותר וכו'
הטעם המשותף רש"ע
במס' כטות לא
ד"ה א"כ

דברך דפלט הדר בלע: אכל לין. זשה הוא ולא מיהסר והכל
לם לוכא למישא דמוטוב הוא (ח) וא"כ כשרה וכשרה נמי: קמ"ל.
לזכר אכור ולזכר טוח ליבלע הוא: מאי לאו שניהם מלוחים. ושמע
מינה לזכר נמי לא מיבלע כל זמן תורה אור

שטוקוס בפליטה וס"מ לין מותר
לא גרסינן: ספל. מבלי מלח דהשחא
לא פליט טמא מידי אכל שניהם
מלוחים דטמא נמי פליט אכור וכ"ש
טמא מליח וטהור טמא: הא שניהם
מלוחים שרי. דשניהם טרודים
בפליטה: רב הונא דלא צבי הדמה
בריבא בדחלליה צבי טבחא כל רחילת
הבשר מהדרמינן חילול: מילתא
גלגליה. מלח גסה שלמי"ח: ומניפץ
ניה. למילתא לאחד זמן מפני שהדס
בלעט עיה אכל מלח דקה אין לריך
לכפך שניה נכתב מעטמה: אין
מחויקין דם. אינן בחזקת דם ליאכר
חס לא נמלחו: הדרא דננתא. דקין
סכנינן הכנתא אנטרי"ל: ומעיה.
קנה וכרס ושאר הדקין: ופרפשא.
טבחייה אכל הלכ והיריאה והכבד
וכנתא גופה יש בהן דם וזריקין
למלח: אלא ל"ש. ומותר וטעמה
כדפרשינן לעיל (דף קכ"ד ו"ה ועופות)
דכל זמן שטרודים לפלוט אין בולעים
וכטמא זה ככר נח זה: הרי זה
מכביד אם סכסר. לפי שבשעת
שחיטתה היא טרודה להוליח דם
וכשוכר מפרקתה מתוך לרעה אין
כח להסתלק ומהוליח דם והיא
נחה ושוקטת והדס בבלע באכריה
ומכביד הבשר וממלא גוול את הכריות
כשהוא מוכרה במשקל והדס שוקל:
איבעיא לן הוי סיכא קאמה. האי ומבליע
דס דקחני טליה חד אכורא הוא
וה"ק מכביד את הבשר וממלא גוול
את הכריות הוא משום דמבליע דם
שמכביד את משקלה והבלעת דם
לפרושי גוול את הכריות נקט לה:
הא לדידיה. לזכא למימר משום
גזילה שרי לפי שהוא חודר ויולא ע"י
מלח: או דינמא לדידיה נמי אכור.
ותרתי אכורי קחסיב חדא דגוול את
הכריות וחדא דמבליע דם ושזב איט
יולא וזכר דם: ברתני אינו טובר
בלע טעשא. היא גופה לא חילטריך
דהעלגה לאו דאורייתא. אלא דיוקא
עוף בחלב טובר ולאחוקי מדרבי
עקיבא דאמר פרט לעופות: ברתני אינו
בלע לדי לא טעשא. כלומר אין לחוש
שחא יאכלנו ויעבור עליו דאי נמי
אכיל ליה לא טבר: ברתני מותר
לצלל ומותר בסגסא. דלחן צו

מחוס בשר בחלב. כדליף בנמרה
ובאכילה מיהא אכור משום אכור
טמאה: גדי פרט לעוף ומה ובסמא
טמאה. גדי פרט לעוף שחיה בהמה
גדי פרט למיה שאינה בהמה דלע"ג
דמיה בכלל בהמה אחא קרא יתירא לה
ומפקיע גדי ולא את הבהמה טמאה
אכל בהמה טהורה דלאו גדי כגון
עלמ לא חשב גדי בחלב אמו דמשמע כל
טהור צו אכור נבלה יש בו משום בשר בחלב:
גמ' מנהני מיני. דכל בהמה במשמע:
כאן

לא כפי אלא מכח מילתיה דשמאל דמייח
בדשמאל לחוד כפי ומשני הוה אמינא
לאכור משום דמשרק שריק או כבולעו
קד פולטו: ברתני לאו שניהם מלוחין.
אלמלא לא בלע ולא

גריסין וס"מ לין מותר דהא משנה
שלמה היא "במככת ע"ו (דף לה)
דג טמא לזכר אכור ובסיפא דרך
ברייתא נמי קחני טמא מליח וטהור
הפל אכור: מהךר מליח וטמא
הפל מותר. גבי מליח כרוחמ לא
שיך לא עילאה גבר ולא תחלה גבר
ואפילו קליפה לא צבי אע"ג דאמרינן
(פסחים דף עו.) גבי עילאה ותחלה
אדמיקר ליה בלע ויש ללמוד מכאן
דל"ל להגעיל דפסו גבינות העובדי
טובים ומותר לעשות בהם גבינות
לשראל ולמולחן בטוחין דהוי כמו
טהור מליח וטמא הפל דלחן שיך
מליחה בטען ולא נעשה עץ רוחמ ע"י
מליחה ומעשים בכל יום דמלח
בקטרה שמשמטין בה בשר לוקחים
ממנו לתת ממנו בחלב והממזיק תבא
עליו ברכה: אין מחויקין דם בבני
מעיים. לאכור מטעם זה למלוח
בני מעיים עם שאל בשר משום דלא
טרידי לפלוט (ב) דבלע כל כמו דגים
דהלך דם משרק שריק אכל דגים רפו
קרמיהו כדפי' לעיל (דף קכ"ד ו"ה
ודגים) ואין להחיר מטעם שריקה חס
היו שופקין דם על הבשר בשעת לליה
דדוקא דם הנפלט טופל עם הזר
ע"י לליה או ע"י מליחה כדאמר
לעיל (דף ק"ה) דשריק אכל היכא
דהוי הדס צעיניה לא חשכון:
אלא ל"ש. ומותר בכל ענין אע"פ
שמניח השניה על אותה
בשר בהמה טהורה בחלב בהמה
טהורה כו'. הוא דרין בשר
עוף לרבנן דאכור מן הטורה דדוקא
ר"ע הוא דאמר חיה ועוף אינם מן
הטורה ונפקא לן מדרשין לקמן את
שאכור משום נבלה אכור לבלעו בחלב:
אלא לא שגא אמר שמאל משום ר' חייא
השובר מפרקה של בהמה קודם
שחצא נפשה הרי זה מכביד את הבשר
וגוול את הכריות ומבליע דם באברים
דם באברים הא לדידיה שפיר דמי או
דלמא לדידיה נמי אכור תיקו:
ברתני המעלה את העוף עם הגבינה
על השולחן אינו עובר בלא תעשה:
גמ' הא אוכלו עובר בלא תעשה שמע
מינה בשר עוף בחלב דאורייתא אימא
המעלה את העוף עם הגבינה על
השולחן אינו בא לידי לא תעשה:
ברתני בשר בהמה טהורה בחלב
בהמה טהורה מותר לבלעל ומותר
בהנאה *ר"ע אומר צחיה זעוף אינם
מן התורה שגאמר לא תבשל גדי
בחלב אמו רבי יוסי הגלילי אומר נאמר
לא תאכלו כל נבלה ונאמר לא תבשל
גדי בחלב אמו את שאכור משום נבלה
אכור לבלעל בחלב עוף שאכור משום
נבלה יבול יהא אכור לבלעל בחלב ת"ל
בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב
אם: גמ' מנא הני מיני א"ר אלעזר
אמר קרא וישלח יהודה את גדי העזים
כאן

נאמר לא תבשל גדי בחלב אמו
רבי יוסי הגלילי אומר נאמר לא תאכלו
כל נבלה ונאמר לא תבשל גדי בחלב
אמו את שאכור משום נבלה אכור לבלעל
בחלב עוף שאכור משום נבלה יבול יהא
אכור לבלעל בחלב ת"ל בחלב אמו יצא
עוף שאין לו חלב אם: גמ' מנא הני מיני
א"ר אלעזר אמר קרא וישלח יהודה את
גדי העזים כאן

מלכות אכורו הלי
ועי' בסנהדרין ובמ"ט
כגון לאוין קלו עו"ד
כ"י פ"ט

צ"ב ב ג מ"י סס טוש"ע
סס סעיף ח:
צ"ד ד מ"י סס ס"ג י"א
טוש"ע סס סעיף י:
צ"ו ה מ"י סס ס"ג י"א
סס סעיף י"ד:
צ"ז ו מ"י סס ס"ג י"א
סס סעיף י"ד:
צ"ח ז מ"י סס ס"ג י"א
סס סעיף י"ד:
צ"ט ח מ"י סס ס"ג י"א
סס סעיף י"ד:
ק"א ט מ"י סס ס"ג י"א
סס סעיף י"ד:
ק"ב י מ"י סס ס"ג י"א
סס סעיף י"ד:
ק"ג י"א ח"א ל"א ח"א
ק"ד כ מ"י סס ס"ג י"א
סס סעיף י"ד:

צ"ב ה מ"י סס ס"ג י"א
סס סעיף י"ד:
ק"א ט מ"י סס ס"ג י"א
סס סעיף י"ד:
ק"ב י מ"י סס ס"ג י"א
סס סעיף י"ד:

ק"א ט מ"י סס ס"ג י"א
סס סעיף י"ד:
ק"ב י מ"י סס ס"ג י"א
סס סעיף י"ד:
ק"ג י"א ח"א ל"א ח"א
ק"ד כ מ"י סס ס"ג י"א
סס סעיף י"ד:

שיטה מקובצת
[6] מרש"י קמ"ט
ע"י ח"א כ"ח דף
ל"א ע"ב

הגהות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה אכל תיקו
וכו' דל"כ כשרה:
(ב) תוס' ד"ה אין וכו'
ובלתי דם:
ג"י ה"ק והל"ה
איבעיא להו תוואל
ואיבעל דם באיברים מי
שרי למיכל מינית
באומצא או לא וס'
חילוק לענין דיוקא כון
בגירסתא ועי' בב"י ס'
פ"ד ס' סב"ב

ג"י ה"ק והל"ה
איבעיא להו תוואל
ואיבעל דם באיברים מי
שרי למיכל מינית
באומצא או לא וס'
חילוק לענין דיוקא כון
בגירסתא ועי' בב"י ס'
פ"ד ס' סב"ב

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קיג עמוד ב

2A

כאן - גדי עזים, הא כל מקום שנאמר גדי סתם - אפילו פרה ורחל במשמע; ולילף מיניה! כתיב קרא אחריו: אואת עורות גדיי העזים, כאן גדיי העזים, הא כל מקום שנאמר גדי סתם - אפילו פרה ורחל במשמע: ולילף מיניה! הווי להו שני כתובין הבאין כאחד, וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין: הניחא למ"ד אין מלמדין, אלא למ"ד מלמדין, מאי איכא למימר? תרי מיעוטי כתיבי עזים העזים. אמר שמואל: גדי - לרבות את החלב, גדי - לרבות את המתה, גדי - לרבות את השליל, גדי - להוציא את הדם, גדי - להוציא את השליא, גדי - להוציא את הטמאה; בחלב אמו - ולא בחלב זכר, בחלב אמו - ולא בחלב שחוטה, בחלב אמו - ולא בחלב טמאה. הא תלתא גדי כתיבי, ואנן שיתא דרשינן! קסבר שמואל: איסור חל על איסור, ואיסור חלב ומתה - מחד קרא נפקי, דם נמי - לאו גדי הוא, ושליא נמי - פירשא בעלמא הוא, פשו להו תרי, חד - לרבות את השליל, וחד - למעוטי בהמה טמאה. וסבר שמואל איסור חל על איסור? והאמר שמואל משום ר' אלעזר: מנין לכהן טמא שאכל תרומה טמאה שאינו במיתה - שנאמר בומתו בו כי יחללוהו - פרט לזו שמחוללת ועומדת! איבעית אימא: בעלמא - איסור חל על איסור, ושאני התם - דמיעט רחמנא ומתו בו, איבעית אימא: בעלמא קסבר שמואל אין איסור חל על איסור, ושאני הכא דרבי רחמנא גדי, ואיבעית אימא: הא - דידיה, הא - דרביה. בעא מיניה רב אחדבוי בר אמי מרב: המבשל בחלב גדי שלא הניקה, מהו? א"ל: מדאיצטריכא לשמואל למימר בחלב אמו - ולא בחלב זכר, זכר הוא - דלא אתי לכלל אם, אבל האי כיון דבא לכלל אם - אסור אתמר, המבשל חלב בחלב, רבי אמי ורבי אסי, חד אמר: לוקה, וחד אמר: אינו לוקה; לימא בהא קמיפלגי, דמ"ד לוקה קסבר: איסור חל על איסור, ומאן דאמר אינו לוקה, קסבר: אין איסור חל על איסור! לא, דכ"ע אין איסור חל על איסור, אאכילה - דכ"ע לא פליגי דלא לקי, כי פליגי - אבשול, מ"ד לוקה - חד איסורא הוא, ומ"ד אינו לוקה - להכי אפקה רחמנא לאכילה בלשון בישול,

חידושי מהרי"ק הלכות שביתת עשור פרק ב

2

הלכה א

[א] ככותבת הגסה. למה חכמים שנו השיעור שרגיל להיות כזית וזה בכותבת, וכן בשתייה רגיל להיות רביעית וזה מלא לוגמיו, "ל כשם שהכתוב שנה לשונו שרגיל לומר לא תאכלו ואמר תענו גם שנו השיעור שכל השיעורין הלכה למשה מסיני, ששיערו חכמים שאין נפשו של אדם מתיישבת פחות מככותבת ובשתיה פחות מלא לוגמיו, שכתוב תענו והאוכל צריך שיסיר הענוי, שגבי חמץ ושאר אסורין אומר לא תאכלו שאכילה היא כזית ולהסיר הענוי בכותבת, בשתייה אדם גדול אינו מתיישב ברוחו אלא ביותר מרביעית ואדם קטן פחות מרביעית, וזה הוא הטעם כי באכילה לכל היא בכותבת ובשתיה יש הפרש בין אדם לאדם, שכך קבלו רבותינו באכילה הכל מתיישב בכותבת אדם בינוני הרבה ואדם גדול כגון עוג מלך הבשן פורתא, אבל בשתייה הכל לפי לוגמיו.

הלכה ב

[ב] אחד האוכל אוכלין אסורין כגון פיגול ונותר וטבל. לפי שיש ג' מיני אסורין אסור כולל אסור מוסיף אסור בת אחת, אסור כולל כגון זה של יום הכפורים שכולל שאסור הכל, אסור מוסיף כגון האוכל חלב של בהמה נבלה שכבר אסור החלב ומוסיף עליו אסור נבלה, אסור בת אחת כגון המבשל בשר וחלב בשבת שבאו שניהם כאחת.

הלכה ז

[ז] היה שבע מאכילה גסה. דווקא זה אבל רווחא לבסומי שכחא, פירוש שאם היה האוכל אח"כ דבר מבושם חייב אפי' שאכל מתחלה הרבה.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת כריתות פרק ג

3

[א] אמרו אמרו לו, אין הכוונה שיהו שנים, אלא אפילו אחד אם אמר לו אכלת חלב ולא הכחישו אלא שתק לדבריו הרי זה יביא חטאת, אבל אם היה אומר ברי לי שלא אכלתי אפילו העידו עליו אלף והוא מכחישם אינו חייב חטאת לאמרו יתעלה או הודע אליו חטאתו ולא שיודיעוהו אחרים. ואין הלכה כר' מאיר.

[ב] כל זה מפני שהוא בעלם אחד, אבל אלו אכל חלב וחלב בשתי העלמות היה חייב שתי חטאות, לפי שהכלל אצלנו העלמות מחלקין. ואמרו ממין אחד חייב, ואפילו נשתנה מעשה בשולו, כלומר שאכל חצי זית מסוג בשול זה של אוכל וחצי זית מסוג בשול זה של אוכל, לפי שתמחויין אינן מחלקין.

[ג] לפי שאמר בהלכה הקודמת אכל כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית ממין אחד חייב אמר כאן כמה ישהה באוכלו, רוצה לומר כמה שעור הזמן שהאוכל בו כזית חלב בכמה פעמים יצטרפו זה לזה ויהיה חייב, אמר ר' מאיר שאם לא שעה בין אכילת כל חלק וחלק אלא אכלו חלק מועט אחרי חלק מועט כמי שאוכל קליות דרך משל גרגר אחרי גרגר ויאריך בלעיסתה ובלעיתה ואפילו המשיך באכילת הכזית כל היום דרך משל הרי זה חייב הואיל ולא פסק מלאכל. וחכמים אומרים שאף על פי שלא פסק מלאכל לא יתחייב אלא אם אכל כזית במשך זמן שאוכלין בו חצי ככר אכילה ממוצעת וזה הוא שמצטרף זה לזה ויהיה חייב, אבל אם היה בין אכילתו מתחלת השעור וסופו יתר מכדי אכילת פרס אינו חייב. וכבר בארנו בשמיני דערובין שהפרס הזה הוא שעור שלש ביצים. ושם הזכרנו ונבארנו עוד בתחלת מסכת טהרות שמי שאכל מן אכלין טמאין פרס והוא כביצה ומחצה נפסלה גויתו ויהיה פוסל את התרומה עד שיטהר, וכן מי ששתה רביעית ממשקין טמאין נפסלה גויתו, וכן מי ששתה רביעית יין אסור לו להכנס למקדש ולא להורות, אמרו שתי רביעית אל יורה, לפיכך אמר כאן שאם שעה באכילת השעור שמטמא מאוכלין טמאין או בשתיית השעור שמטמא ממשקין טמאין, כדי אכילת פרס או פחות אז יצטרף הכל ותפסל גויתו. וכן אם שעה בשתיית רביעית יין כדי אכילת פרס או פחות אז ייאסר עליו להכנס למקדש, ואם נכנס יהיה חייב. ור' אלעזר אומר יין ושכר אל תשת, דרך שכרות, ולפיכך אם לא שתי הרביעית בבת אחת אלא הפסיק בשתייתו, או ששתאו בבת אחת אלא שנתן בו מעט מים אינו שתוי ומותר לו להורות, ולא יהא חייב על כניסת המקדש, אבל אם הוסיף על הרביעית הרי זה חייב לדברי הכל ואפילו שתאו מפוסק. והלכה כר' אלעזר. ואין הלכה כר' מאיר.

[ד] ארבע חטאות, ברורות, חטאת על אכילת חלב, וחטאת על אכילת קדשים והוא טמא, וחטאת על אכילה ביום הכפורים, ולפי שנהנה מן ההקדש בשגגה יתחייב אשם מעילה כמו שיתבאר במעילה, לפי שאכילה זו בשגגה היא ואלמלא כן לא היה חייב בה חטאת. ויש כאן כללים ראוי שאבארם לך בקצור כדי שיובנו לך בהם כל הבהות הללו שבפרק זה, ובהם יתבאר לך כל מה שנאמר בשלישי דבמות בהלכה אשר צייננו בה למקום זה. והם, שאלו האסורים הרבים הנקבצים בדבר אחד לא יתכן אלא באחד משלשה פנים או בכלם יחד, והם אסור מוסיף ואסור כולל ואסור בת אחת. אבל אין שום דרך שיחול אסור על אסור בזולת שלשה פנים הללו, כי מן הכללים אצלנו אין אסור חל על אסור. המשל בכך, אם היה בשר נבלה או בשר בהמה טמאה או חלב שנתבשל בחלב, לא יחול אסור בשר בחלב על אסור הנבלה שיהא האוכל ממנו חייב שתי מלקיות, אלא מלקיות אחד בלבד כמו שנתבאר בגמר חולין. והנני מבאר לך שלשת הכללים הללו בדוגמאות מן ההלכה הזו שאנו מפרשים אותה כפי שנתבאר בתלמוד, ועל דרך זו תדון בשאר האסורין, אמרו כי קיום דין זה כגון שכבר נטמא האוכל הזה, וקודם שיתטמא היה אסור לו אכילת החלב בלבד ומותר לו הבשר, וכאשר נטמא ונאסר עליו הכל נוסף אסור הטומאה על החלב והרי זה אסור כולל, ויתחייב גם מעילה על אכילה זו, כי לפני שתהא אותה הבהמה קדש היה חלבה אסור באכילה ומותר בהנאה, וכאשר הקדישה נאסר בהנאה, ומגו דאתוסף ביה אסור הנאה אתוסף ביה נמי אסור לענין אכילה וחייב על אכילתו אשם מעילה וזה הוא אסור מוסיף. וכן גם החלב הזה שאכל קודם שיהא נותר היה מותר לגבוה ואסור להדיוט, כאשר נעשה נותר ונאסר לגבוה אתוסף ביה נמי אסור לענין אכילה, ולפיכך חייב על אכילתו משום נותר. ואם אכלו ביום צום כפור נוסף לו אסור האכילה בתענית לפי שהוא אסור כולל כל המאכלים והמשקים, וכיון שביום הזה אסור לאכל את הדבר המותר הרי הוא מוסיף אסור על הדבר האסור באכילה לפי שהוא כולל את החלב הזה בכלל מה שאסור לאכל, וזה הוא אסור כולל. וידוע שהוא צריך להוסיף על הכזית הזה אוכל אחר להשלימו לככותבת ואחר כך יתחייב משום אוכל ביום הכפורים. וזכור כללים אלו ושימם נגד עיניך, לפי שלא יצטרפו בפעולה אחת אסורים רבים אלא באחד משלשה כללים אלו או בכלם, והם אסור בת אחת ואסור כולל ואסור מוסיף. והביא ר' מאיר דוגמא לבאר בה אסור בת אחת והוא אם הוציאו בפיו בעת אכילתו הרי זה חייב שתים משום מוציא מרשות לרשות בשבת וכן ביום הכפורים כי אסור שבת ואסור יום הכפורים באין כאחד ואין בזה חולק, אלא שהדבר כמו שאמרו ההוצאה זולת האכילה ואנחנו לא אמרנו אלא היאך יתחייב חטאות הרבה על אכילה אחת. ויש בדברינו אלה נקודה נפלאה נעיר עליה, לפי שהיא מפתח לענינים אחרים נוסף למה שיש בה מדיוק העיון, והיא, מן הידוע שבשר בחלב אסור בהנאה, והחלב דרך משל מותר בהנאה, ואם בשל החלב בחלב מה טעם לא יחול אסור בשר בחלב על אסור חלב, והוא הדין בנבלה, בהיותו אסור מוסיף כמו שאמרנו כאן בחלב הקדשים וחייבנו על אכילתו מעילה מחמת שנוסף בו אסור הנאה, והתשובה לכך שבשר בחלב לא נאסר בהנאה אלא מחמת שאסר הכתוב אכילתו לפי הכלל שבארנו שכל שנאסר באכילה נאסר ליהנות בו עד שיפרוט לך הכתוב, ואין בו פסוק האוסר אכילתו ופסוק האוסר ליהנות בו, אלא שני הדברים יחד הם אסור בשר בחלב, וכיון שאמרנו אין אסור חל על אסור ולפיכך לא יחול אסור בשר בחלב על אסור נבלה הרי לא יהא אסור בהנאה אלא יהא מותר בהנאה והאוכלו לוקה משום נבלה, וירד אסור בשר בחלב לגמרי לפי שלא חל, אבל היה מקום להקשות ויהיה דומה לחלב הקדשים אלו אמרנו שהוא אסור בהנאה כדרך שאמרנו בקדשים והאוכלו אינו חייב משום בשר בחלב אז היה מקום להקשות, ואין הדבר כן, אלא אנו אומרים שלא נאסר בשר בחלב זה בהנאה, הלא תראה שבמשנה נאמר שבשר בהמה טמאה מותר לבשל ומותר בהנאה וכבר נתבאר זה במקומו, והבן ענין זה כי הוא מקום טעות, ועליו תדון בכל הדומה לו.

[ה] הבבא הראשונה היא על שני כללים מאותם שלשת הכללים, והם אסור בת אחת ואסור מוסיף, והוא, שבשעה שבא ראובן על אמו על דרך המשל שהמשיל התלמוד בבבא זו וילדה לו בת, נמצאת הבת הזו בתו ואחותו והן שני אסורין הבאין כאחת,